

Posudek oponenta práce

STRAKOVÁ, Michaela. *Analýza vybraných koncepcí systémů kvality dalšího vzdělávání v České republice*. Praha, 2017. 77 s., 4 přílohy. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: doc. PhDr. Pavel Kuchař, CSc.

1. Obsah a struktura práce

Posuzovaná diplomová práce má rozsah 62 stran výkladového textu a je rozdělena do šesti samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Text je následně doplněn pěti stranami ilustrativních příloh. Zvolené téma lze hodnotit jako dlouhodobě aktuální a zároveň široce diskutované, zcela odpovídající odborné profilaci katedry. Výklad má logickou strukturu a je přehledně zpracován. Cíl práce je nicméně v Úvodu dle mého názoru formulován poněkud nejednoznačně a v zásadě neodpovídá skutečnému zaměření textu. Ze strany autorky jde pravděpodobně o formulační neobratnost.

2. Odborná úroveň

Úvodní kapitola práce je zaměřena na představení základních faktorů spojených s vybranou problematikou. Pravdou je, že část těchto pasáží má spíše obecný charakter a například samotné ústřední téma, tj. kvalita dalšího vzdělávání, není dle mého názoru zpracováno v odpovídajícím rozsahu a podobě. Přesto lze konstatovat, že ačkoli jsou některé aspekty pojednány výrazně úsporným způsobem, přesto neztrácejí svou funkčnost.

V následujících kapitolách jsou poté představeny vybrané modely řízení kvality vzdělávání. I když jsou tyto pasáže pojaty poměrně rozsáhle a podrobně, jejich zpracování vzbuzuje řadu otázek. Především je třeba konstatovat, že celková podoba textu je výrazně determinována skutečností, že autorka svůj výklad založila na omezeném množství pramenů a v rámci výkladu lze zaznamenat rozsáhlé několikastránkové pasáže bez jediného odkazu. Část práce tak má podobu kompilace vytvořené bez dodržování základních pravidel autorské etiky.

Již bylo také konstatováno, že problematika kvality dalšího vzdělávání patří v andragogickém kontextu k velmi oblíbeným a je k dispozici rozsáhlý výběr pramenů analyzujících popisované systémy a aktuální stav v České republice. Naprostou většinu z nich však autorka nevyužívá. Výsledkem toho je, že provedená „analýza“ má v mnoha ohledech charakter prosté deskripce doplněné o sice zajímavé a často i relevantní, přesto však subjektivní a neverifikovatelné komentáře autorky. Ta se navíc z větší části zaměřuje pouze na terminologické a institucionální aspekty. Prezentované postřehy a vývody tak většinou nejsou založeny na reálných základech a mají charakter pouhé „dojmologie“. Není proto jasné, nakolik jsou uváděná hodnocení jednotlivých modelů výsledkem autorčina subjektivního pohledu a nakolik alespoň částečně reflektují dlouhodobě probíhající odbornou diskusi.

Nepochopitelné rovněž je, proč není v přehledu analyzovaných modelů výrazněji akcentován i systém akreditací, jeden z nejrozšířenějších a nejlépe ukotvených přístupů k řízení kvality dalšího vzdělávání u nás. Zásadnímu a pro budoucí vývoj asi nejdůležitějšímu modelu tzv. ratingu je, na rozdíl od modelů jiných, věnována velmi omezená pozornost a autorka si pravděpodobně neuvědomuje jeho význam. V rámci celého textu (např. na straně 38) je poměrně nekonzistentně nakládáno s pojmy další vzdělávání a vzdělávání dospělých, ačkoli se nejedná o synonyma. Na straně 49 došlo k záměně profesní a dílčí kvalifikace.

Přes nespornou snahu autorky o komplexní přístup a její zjevnou obeznamenost s celou problematikou se tak bohužel, dle mého názoru, nepodařilo naplnit očekávání vycházející z názvu práce. Výsledný rozpačitý dojem navíc podporují některé problematické vývody, které by si zasloužily větší pozornost a kritický přístup. Je například výčet uvedený

na s. 14–15 relevantní a lze je aplikovat na oblast dalšího vzdělávání v celé její šíři? Autorka také na mnoha místech zmiňuje platformu DV Monitor, aktuálně již prakticky nefunkční, aniž by reflektovala existenci a potenciál novějších a flexibilnějších prostředí, jakými jsou např. Koopolis nebo Vzdělávání a práce.

Celý text je zakončen vlastním návrhem autorky na řešení identifikovaných problémů s řízením kvality dalšího vzdělávání. Osobně si myslím, že celá kapitola neměla být vůbec zařazena, neboť svým zaměřením neodpovídá názvu a cíli práce. V těchto pasáží jsou navíc koncentrovány všechny výše uvedené nedostatky prostupující celým textem. Autorkou prezentované návrhy nejsou v naprosté většině řádným způsobem analyzovány a zdůvodněny, mnohé z nich jsou navíc kontroverzní nebo neaplikovatelné na sféru dalšího vzdělávání jako celek. Rozhodně tak např. neplatí tvrzení, že v rámci praxe ve vzdělávání fungují pozice manažera vzdělávání, koordinátora, lektora a metodika „zcela samostatně“ (s. 63). Na základě čeho byla navržena kritéria kvalifikačního standardu metodika a koordinátora (tamtéž)? Ne zcela srozumitelně je pojato i propojení zkoušky v rámci NSK a ratingu. Co značí tvrzení: „akreditaci bych tedy ponechala v režii oborových organizací...“ (s. 64)? Bohužel, podobné nejasnosti velmi výrazně oslabují již tak poměrně vratkou validitu předkládaných návrhů.

3. Práce s literaturou

V Soupisu bibliografických citací je uvedeno na diplomovou práci podprůměrných 35 pramenů, z toho 5 cizojazyčných. Při nakládání s využívanými zdroji se autorka bohužel nevyvarovala několika pochybení, v některých případech i závažnějšího charakteru. Zásadní je především absence některých citovaných zdrojů v Soupisu bibliografických citací (např. Dvořáková a Šerák ze s. 7, Beneš ze s. 9, Reichel ze s. 38, IES z kapitoly 2.3.1 nebo Qfor z kapitoly 2.3.2). Na s. 48 autorka cituje z právní normy bez relevantního odkazu, u řady odkazů v textu nejsou navíc uváděna čísla stran. Dále jde spíše o drobnosti, jako například neustálené používání symbolu „©“ nebo pořadí vydání, absentující kurzíva u zdroje Trnka, nesprávná forma ISBN u některých zahraničních zdrojů apod.

Celkově si autorka vybírala relevantní prameny odpovídající odborné úrovni. Bohužel, minimálně jsou zastoupeny zdroje andragogického charakteru, což se – spolu s celkově malým počtem využitých titulů – negativně projevuje v převažující popisnosti a snížené komplexnosti výkladu. V této souvislosti je rovněž nutné poznamenat, že i přes nespornou autorčinu orientaci v tématu by bylo vhodné podstatně více spoléhat na odborné autority a podpořit tak vyznění některých formulací větším množstvím odkazů na relevantní zdroje. Jak již bylo poznamenáno, jde o velmi oblíbené téma, které je dlouhodobě rozpracovááno v řadě odborných textů, studií a metodik. Bohužel, výše uvedený výběr literatury tuto skutečnost reflektuje pouze částečně, následkem čehož je možnost skutečně komplexní analýzy celé problematiky výrazně determinována.

4. Grafické zpracování

Z hlediska grafického zpracování je práce vypracována zodpovědně a nevykazuje žádná závažnější pochybení. Pouze bych upozornil, že číslování má začínat již na straně 2.

5. Jazyková úroveň

Bohužel, jazykový aspekt představuje další slabé místo posuzované práce. Celkové vyznění textu je devalvováno občasnými formulačními neobratnostmi („procesy ... postupně rozkouskovala“, „Do oblasti ... se propsaly“ na s. 8, „Tendence přicházely ze strany státu...“ na s. 38, „AIVD je ne největší profesní organizací“ na s. 56 apod.) a korekturními chybami (např. tečka uvedená na začátku věty na s. 3, nekonzistentní uvádění příjmení Malík/Malik na s. 5 apod.). Neustálené je i používání první osoby jednotného a množného čísla v rámci celé práce, překvapivá a pikantní je koncentrace pochybení shody podnětu s přísudkem na stranách 61–63.

6. Podněty k rozpravě

- a) V čem a jak konkrétně představuje Národní soustava kvalifikací účinný nástroj státu pro rozvoj lidských zdrojů a profesního vzdělávání – viz s. 48?
- b) Na jakých základech byly formulovány návrhy tvořící gros kapitoly 6?
- c) Zná autorka některé zdroje či autory, mimo těch uvedených v Soupisu bibliografických citací, kteří se v rámci České republiky dlouhodobě zabývají problematikou kvality dalšího vzdělávání?

7. Závěrečné hodnocení práce

Ačkoli je posuzovaný text v zásadě podrobně zpracovaný, domnívám se, že je celkový výsledek – i přes evidentní množství vložené práce – výrazně determinován řadou zásadních obsahových i formálních nedostatků. Jsem přesvědčen, že dílo s takovým potenciálem by si zasloužilo být předloženo v podobě, která by respektovala veškeré odborné, terminologické, ale i formální požadavky, včetně citační etiky. Z těchto důvodů práci k obhajobě **nedoporučuji**.

V Praze dne 28. srpna 2017

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.